

'Kenningsgebrek leidt tot schade aan bodem'

OPINIE

Plantenveredeling kan helpen om grasteelt te verbeteren, maar het belangrijkste is de bodem, betoogt Pius Floris. En in die bodem zijn mycorrhiza's cruciaal.

DOOR PIUS FLORIS

De teelt van ruwvoer moet beter, zo begint een interview met Edward Ensing van Barenbrug Holland in Boerderij. Daar zullen velen het mee eens zijn. De kwaliteit van het ruwvoer kan inderdaad stukken beter. Wat zou een melkveehouder op krachtvoer kunnen besparen als het gras en de mais (ook een grassoort) 1% meer eiwit zouden bevatten? De specialist van Barenbrug heeft gelijk dat het rendement van grasland veel beter kan. Dat kan voor een deel worden bereikt met geselecteerde grasmengsels.

Met andere grassoorten en andere mengsels kan wel een hoger rendement worden bereikt, maar de echte rendementsverbetering in tonnage en eiwitgehalte en vezels moet toch echt uit de grond komen. De bodemgezondheid is in alle opzichten bepalend voor de kwaliteit van het gewas. Hoe goed de nieuw ontwikkelde grasrassen ook mogen zijn, wat er aan mineralen wordt opgenomen wordt exclusief door de bodem bepaald.

De literatuur geeft aan dat CO₂ het beste wordt gebonden in de bodem onder grasland. Maar hoe komt dat eigenlijk? Voor een groot deel wordt dat toegedicht aan het feit dat deze grond langere tijd niet wordt bewerkt waardoor zich een grotere massa bodembio- logie kan ontwikkelen.

Mycorrhiza's

Maar dat is slechts een klein deel van het verhaal. Op de een of andere manier blijft het idee dat wortels verantwoordelijk zijn voor de opname van water en mineralen door de opleidingen in de agrarische sector spoken. Helaas wordt er zelden of nooit bij verteld dat worteltjes dit maar een week of drie kunnen. Als zij in de groeitijd van circa drie weken geen samenwerking hebben gevonden met rhizobacteriën en mycorrhizaschimmels sterven de jonge wortels af.

FOTO: HENK RISWICK

Een grondbewerking dieper dan 15 centimeter geeft langdurige schade aan de bodem.

Het is van elementair belang dat telers en veehouders zich realiseren dat mycorrhiza's in de wortels van de meeste gewassen net zo normaal zijn als bladgroen in het blad. Als de opnamewortels gekoloniseerd raken met mycorrhiza neemt de opnamecapaciteit enorm toe. Daarnaast vormen de schimmeldraden een onvoorstelbaar groot en fijn netwerk waarbij minerale en organische delen met elkaar worden verweven.

Mycorrhiza's net zo normaal als bladgroen in blad

Er zijn nog veel meer functies die schimmels in de bodem uitvoeren. Twee van de belangrijkste wil ik hier vermelden. Mycorrhizaschimmels produceren een stof met de naam glo-

maline. Dit is een soort superlijm die de gronddeeltjes en organische stoffen bindt en tot grotere klontjes maakt. Grond in deze aggregaattoestand neemt beter zuurstof op en bindt meer CO₂. Daarnaast neemt de draagkracht toe omdat de grotere grondkorrels zich niet meer laten verdichten.

Meer zuurstof en mycorrhizaschimmeldraden in de bodem houdt in dat ziekten als fusarium, pythium en verticillium geen groei-kracht meer kunnen ontwikkelen. Zij groeien nu eenmaal het liefst onder zuurstofarme omstandigheden. Bovendien ondervinden ze van de mycorrhiza veel groeiweerstand.

Mycorrhiza's zorgen voor gezondere (gras)planten die een grotere spreiding van verschillende mineralen kunnen opnemen en daardoor ook bijdragen aan voedzamer ruwvoer met een hoger eiwitgehalte.

Het is door een gebrek aan kennis van de bodem dat deze jaar op jaar ge-

weld wordt aangedaan. En dat terwijl de grond voor alle bedrijven het meest kostbare bedrijfsmiddel is.

Bodemstructuur behouden

Daarom is het om vele redenen belangrijk voor telers en veehouders om de structuur van de grond niet meer jaarlijks te vernielen met ploegen of spitten. Elke grondbewerking dieper dan 15 centimeter geeft langdurige schade aan de bodem.

Het is goed mogelijk om het proces van biologisch bodemherstel te versnellen door de sporen van mycorrhiza's en rhizobacteriën direct tussen de wortels te injecteren. Hiervoor is met VisscherHolland al twee jaar ervaring opgedaan op circa vijftien hectare grasland. Daarnaast loopt er een onderzoek naar het effect van een gezonde bodembio- logie in grasland bij het Louis Bolkinstituut.

□ Pius Floris is directeur van Plant Health Cure in Oisterwijk.

Fosfaatvrijstelling van kalveren, toch boete

DOOR GERBEN ENGWERDA

Toen de melkquotering ophield, viel er veel kapitaal onder de veehouders weg. Dit moest voor FrieslandCampina, Rabobank en LTO (samen afgekort als FRL) als vooral belangbehartiger van de intensieve zuidelijke boeren, worden opgevuld door een nieuw quoteringssysteem. Ze lieten de boeren daarom melken. FrieslandCampina breidde zelf haar verwerkingscapaciteit uit en Rabobank financierde de stallen.

De ingreep van Brussel was onvermijdelijk en 'De Drie' (FRL) konden hun fosfaatquoteringssysteem in het leven roepen. Dit was dé kans geweest om de landbouw duurzamer te maken. In plaats daarvan gingen De Drie alleen voor het eigenbelang en kon er weer kapitaal onder de intensieve boeren komen. Dus geen grondgebondenheid, wat een veel eenvoudiger en rechtvaardiger systeem is. Brussel gooide echter roet in het eten en er moest eerst nog een tussenjaar in de vorm van fosfaat-reductie komen.

Lang heb ik nog het vertrouwen gehad dat dit soort duurzame bedrijven wel de ontwikkelingsruimte zouden krijgen. Op een totale oppervlakte van 80 hectare houden we 80 melkkoeien

OPINIE

Melkveehouder Gerben Engwerda voelt zich onheus behandeld. Zijn bedrijf voldoet aan alle Europese mestnormen, toch wordt hij geconfronteerd met hoge boetes in verband met het jongveegetal.

van Fries Holland-ras en het Fries Roodbonte ras. In juni 2017 hebben we twee kalveren, een zwartbonte en een roodbonte, aan een hobbyboer verkocht. Nu krijgen we te maken met het zogenoemde jongveegetal en dus met een hoge boete.

Omdat we allemaal van die zeldzame dieren hebben, kregen we vrijstelling van fosfaatreductie van alle kalveren die na 1 oktober 2016 geboren zijn. Zo ook de twee verkochte kalveren. Toch kregen we een heel hoge boete van in totaal €12.000.

Ik ging er vanuit dat er een fout in de telling gemaakt was. Uiteindelijk kon iemand mij uitleggen dat het waarschijnlijk wel allemaal klopt en de boetes gewoon hoog zijn. Kennelijk speelt

FOTO: MARTEN SANDBURG

Melkveehouder Gerben Engwerda.

het geen rol dat de kalveren fosfaatvrijstelling hebben. Ik heb vier wel keer gevraagd of die €12.000 wel klopt, maar kennelijk is dat de boete voor twee zeldzame kalveren verkocht aan een liefhebber.

Ik heb nu de publiciteit gezocht, maar anders had ik zeker gekeken of er op papier nog wat veranderd kon worden. En als dat dan fraude wordt genoemd, dan is het zo. De vraag blijft wel wie de grootste boef is!

Het ministerie is vergeten om subsidie aan te vragen voor deze zeldzame rassen en we houden deze rassen nu 'gratis' in stand. Hoewel je aan de Eu-

ropese mestnormen voldoet en gratis voor meer biodiversiteit zorgt, krijg je een boete opgelegd van meer dan €40.000 die gewoon op je melkgeld wordt ingehouden. Zijn wij dan boeven als we proberen nog wat te redden? Of zijn dat De Drie (FRL), die alleen uit zijn op eigenbelang en de rest zal hen een zorg zijn?

Er zijn veel mooie initiatieven op het gebied van duurzaamheid die de boeren zelf oppakken, maar die door het geweld van De Drie ondersneeuwen. Tijd om corrigerend op te treden in zo'n 'ik-cultuur' van de beleidsmatige organisaties.

Vorig jaar zijn er behoorlijk veel koeien geruimd. Toch is er niet veel minder melk geleverd aan de fabrieken. Dit zou te verklaren zijn omdat het onderdeind van de veestapel is weggedaan. Dan kunnen er beter nog meer koeien worden geruimd.

Nu komt er een heksenjacht op gang met nog meer regels en controles. Als je niet de 'mafia-cultuur' verandert, blijf je bezig. Met een cultuur van uitdagen en belonen bereik je veel meer en heeft/houdt iedereen plezier en voldoening in het boer-zijn.

□ Gerben Engwerda is melkveehouder in Tytsjerk (Frl.). Dit is een ingekorte versie. Het gehele verhaal staat op boerderij.nl.